HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בני צרות אני מעיד לכם. דכסריס אף לב"ש ולא"ת לשמואל דמספקא ליה בהאשה רבה (לקמן לב: ושם) אי קידושין תופסין ביבמ' לשון א"כ פשיטא דכשירה דמיד שקדשה פקעה לה זיקה כדאמרי' בשומרת יבם שקידש אחותה שקידושיה מפקיעין הייבום וי"ל דלא דמי דהתם אין שום תקנה לעשות שתתייבם שאין לבמית אחותה אבל היבמה שנתקדשה לשוק אפשר לתקן ע"י גירושין שתתייבם הלכך לא פקע זיקה ועוד אמר רבי יאמר דלא תהיה אשת המת לאיש זר משמע דאפילו ע"י הויה דהיינו קידושין לא תהיה לאיש זר דלהכי אפקיה בלשון הויה: **יצאו** בג' **פתחים.** שלא ימלאם כולם יחד ויקפחם בהלכות וילטרכו לקבוע הלכה כמותו א"נ יצאו בג' פתחים כדי[1] שימלאו וישמעו תשובתו: **עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית.** פי' בקונטרס ישראלים הדרים בארץ עמון ומואב שכיבש משה מסיחון ונתקדשו בקדושת הארץ ועכשיו בבית שני בטלה קדושתה וקשה לר"ת דאמר בפ' מקום שנהגו (פסחים נב: ושם) ג' ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן וגליל ועבר הירדן היא ארץ סיחון ועוג אלמא שקדשוה עולי בבל ואומר ר"ת דהתם בארץ סיחון ועוג שלא היתה של עמון ומואב אבל ארץ סיחון שכיבש מעמון ומואב לא קדשו עולי בבל כדאמרינן הכא ועוד אמר ר"ת דמליגו למימר דהכא בארץ עמון ומואב שלא כיבש סיחון מעולם שלא קדשוהו אפילו עולי מצרים וכן משמע במס' ידים (פ"ד משנה ג) דמדמה לה מצרים ובבל (ג) וה"פ הכא דאמר מר הרבה כרכים קדשו עולי מצרים ועולי בבל לא קדשו והיינו כדי שיסמכו עליהם עניים אלמא חשבו לתקנת עניים אע"ג דמא"י היו נמנעו מלקדש כל שכן בעמון ומואב שלא נתקדש מעולם שראוי לתקן מעשר עני בשביעית ולא מעשר שני דבמס' ידים איכא מ"ד מעשר שני בשביעית וכן יש לפרש במס' חגיגה (ד' ג. ושם) דקאמר נמי ר"א התם עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ומפרש מה טעם הרבה כרכים כו' ולא בעי למימר דעמון ומואב הוא מכרכים שכבשו עולי מצרים ותדע דהא לר"א מספקא ליה בפ"ק דמגילה (דף י.) ובפ"ב דשבועות (טז. ושם) אי סבר קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא או לא ור' יהושע ס"ל דקדשה לעתיד לבא במגילה ובשבועות ואפ"ה אית ליה במס' ידים בעמון ומואב כר"א אלא על כרחך הא דקאמר התם מה טעם לא מדברי ר"א הוא ודברי ר"א הם במס' ידים ולא קתני לה התם אלא הש"ס הוא שמפר' כן דלמ"ד לא קדשה הייחו (ד) לקדש אף מא"י בשביל עניים ולכך אין תימה אם גזרו על עמון ומואב מעשר עני ולא מעשר שני והא דשבת הכא ובחגיגה דקאמר ר"ט בהדיא במסכת ידים מצרים א"ל עמון ומואב א"ל מה מצרים שהיא קרובה עשאוה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אף עמון ומואב כו' משום דייחא ליה להש"ס דמשכחת טעמא דאף בא"י הייחו מלקדש בשביל עניים וכ"ש עמון ומואב שהן א"ל: **כל הכתמים הבאים מרקם טהורים.** אע"ג דבדקס נמי הוו ישראל כדתנן בריש גיטין (דף ג. ושם) אף המביא מן הרקס ומן החגר מ"מ כתמים הבאים מרקס טהורים דלאו דישראלים נינהו דישראל מלגיעים כתמיהם ועובדי כוכבים הדרים שם עובדי כוכבים גמורים ולא ישראל מומרים:

רבי

מומר (שם) או: וטועים, שאין מלגיעין את כתמיהם (נדה נו:).

[1] בני צרות אני מעיד לכם ת"ש בימי רבי דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין שמע מינה עשו שמע מינה גופא בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש [6] (אמר ומי ילך) ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה [7] ואחריו מי ר"ע הלכו ועמדו על פתח ביתו נכנסה שפחתו אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לרבי יהושע והושיבוהו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו בן לעזריה חבירנו קרא עליו המקרא הזה [1] נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א"ל ומי הוא עקיבא בן יוסף א"ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם בהלכות לפי שיש עמו שלש מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת הבת אסורה [3] עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדויין ומן התרמודים תנא כשנכנסו נכנסו בפתח אחד כשיצאו יצאו בשלשה פתחים פגע בו בר"ע אקשי ליה ואוקמיה אמר לו אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו אשריך שזכית לשם ועדיין לא הגעת לרועי בקר אמר לו רבי עקיבא ואפילו לרועי צאן עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית [3] דאמר מר [4] הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל [2] וקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא [3] והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדויים והתרמודים איני והא תני רמי בר יחזקאל אין מקבלים גרים מן הקרדויים אמר רב אשי קרתויים אתמר כדאמרי אינשי קרתויים פסולים ואיכא דאמרי תני רמי בר יחזקאל אין מקבלים גרים מן הקרתויים מאי לאו היינו קרתויים היינו קרדויים אמר רב אשי לא קרתויי לחוד וקרדויי לחוד כדאמרי אינשי קרתויי פסילי רבי יוחנן וסביא דאמרי תרוייהו אין מקבלים גרים מן התרמודים ומי אמר ר' יוחנן הכי והתנן [7] כל הכתמים הבאים מן הרקם טהורים ורבי יהודה מטמא מפני שהם גרים וטועים מבין העובדי כוכבים טהורים והוינן בה

קפסיק

[6] נ"ל אמרו מי יוכן, [3] חגיגה ג: ידים פ"ד מ"ג, [3] חגיגה ג., [4] ב"ק לח: נדה טו., [5] בס"ת: שנשתמדו, [1] ליתא בס"ת, [2] נ"ל שימלאוהו. יעב"ץ.

תורה אור השלם

1. נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם:
תהלים לז כה

גליון הש"ס

גמ' בני צרות אני מעיד לכם. עיין לקמן דף פא ע"א תד"ה לימא ודף לב ע"א תד"ה אבל חכמים: שם ואחריו מי ר"ע. עיין כתובות דף קה ע"א תד"ה דמשיב ליה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דוסא התירו שמעתם הס"ד ותיבת אומרים נמחק: (ב) ד"ה בכור וכו' ועומד על שמועתו ועוה"ר: (ג) תוס' ד"ה עמון וכו' דמדמה לה מצרים ובבל. נ"ב פי' עמון ומואב מדמה למצרים לר' טרפון שאמר מעשר עני [וכ"ל בן עזר"] פליג ומדמה עמון ומואב לבבל ומשמע דכי היכי דמצרים ובבל לא קידשום מעולם אף עמון ומואב המדמה להו לא קידשום מעולם: (ד) בא"ד שייחו מלקדש אף מא"י בשביל:

תוספות ישנים

בני צרות מעידנו לכם לפי שהם אף לב"ש בני יבמה לשון וכסריס הם. ומימה עדיין הוא מכנים לאשו מין הרים גדולים לרב המנונא שאמר (לקמן פא.) שומרת יבם שזיבתה אסורה ליבמה וגם לכהונה נפסלה דמשמע לקמן פרק הערל (שם) וא"כ מצרה נמי הוי הולד פגום [לב"ש] מק"ו דאלמנה וליכא למפרך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת דהא היא מתחללת נמי לרב המנונא וי"ל דסוגיא דהכא לא אתיא כרב המנונא דלרב המנונא לא אמרי' תרתי בני מיניה דלא תקשי לן קא בעי מיניה לרות וקא פשיט ליה בני לרות דודאי תמיד ולא דבני לרות נוכל לפשוט דין דלרות דהיון שהוא שומר שהכניס שמשו ע"ג המזבח א"כ (אמאי) [ממילא] מצית אליה שאין הלכה כלל כב"ש דלב"ש הולדות פגומים ולא יוכלו לשמש אליבא דרב המנונא דאמר שומרת יבם שזיבתה אסורה ליבמה וחלת שהיא עצמה לשון א"כ לדברי רב המנונא בני זונה הם. וא"כ מדפשט מבני לרות דכסריס הם ושמשו ע"ג המזבח הלרות עצמן יהיו מותרות להנשא [לשוק] ולולא כב"ש דלב"ש הולד פגום: בבור שטן פ"ה כך שמו. י"מ שזה שם עירו וכ"ל יש לי אח בכור שטן כדאמר התם רב אקלע לבור שטן:

עין משפט נר מצוה

סא א מיי' פ"ג מהל' תרומות הל' ה ופ"ד מהל' שמיטה ויובל הלכ' כז:
סב ב מיי' פ"ג מהל' תרומות הלכה ה ופ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה טז:
סג ג מיי' פ"ג מהל' תרומות הלכה ה:
סד ד מיי' פ"ד מהל' מעשה מזבח ומושב הלכה י:

מוסף רש"י

עמון ומואב. ישראל הדרין בעבר הירדן במה שכבשו משיחון ועוג ארץ עמון ומואב, מעשרין. עכשיו, מעשר עני בשביעית. כדאמרינן לקמן שלא קדשום עולי גולה בקדושת הארץ (חגיגה ג:). **הרבה כרכים כבשו עולי מצרים.** וקדשום בקדושת הארץ, **ולא כבשום עולי בבל.** לקדשם בזמיה, ולכך לא כבשום דקסבר הואיל והוחרו הותרו, דקדושה ראשונה בטלה, דכי קדשה יהושע לשעתה קדשה ולא לעתיד לבא, כשיגלו בימי נבוכדנצר, ולא רצו להחזיר קדושתה כדי שיהא מותר לחרוש ולזרוע שם בשביעית שאין נוהגת בחוצה לארץ ושמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני, ואותן שקדשו הן לא בטלו בחורבן שני כדאמרינן בהעבל (פב:) והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה, יהושע ראשונה ושניה יש להם, שבטלה ירושה ראשונה ונקראת שניה ירושה, אבל ירושה שלישית אין להם, שהשיב לא פסקה (חולין ז.) לפיכך בשאר ארץ ישראל אין זריעה בשביעית, אבל עמון ומואב הניחו מלקדשן כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית בלקט שכחה ופאה ומעשר עני, לכך תקנו להן שיהו מעשרין מעשר עני, ובראשונה החכמים היה להטיל עליהן אחוז מעשר שילו לפי שאין חייבין מן התורה (חגיגה ג:). **כל הכתמים הבאים** מן הרקם **טהורים.** עיר שרובה נכרים היא ודם נכרים טהור מדאורייתא, דכתיב (ויקרא יב) דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע וילדה, בת ישראל מטמאה בלידה ובנדה ולא נכרית, ואע"ג דדבנן גזרו עליהם שיהא חוצץ, על כתמיהן לא גזרו, דהא כתמין דישראל גופייהו מדדבנן הינהו, דמדאורייתא דם יהיה זובה בנשים כתיב, שתראנה מגופה ולא שתמצאנה בבגדה, ואפילו ראתה מגופה אמרינן בפמ' נדה (לד.) שלא גזרו על דם נכרית עומדת אלא בעודו לח, דתנן דם הנכרית ב"ש מטהרין וב"ה אומרים כרוקה וכמימי רגליה מטמאין לח ויבש מטמאין יבש (ב"ק לח:). **מפני שהם גרים וטועים.** דיבון גרים ודמן מטמא וכישראל הם אלא שהם טועין ומוהגין בחוקות הנכרים והרי הן כישראל

[1] בני צרות אני מעיד לכם. דכסריס אף לב"ש ולא"ת לשמואל דמספקא ליה בהאשה רבה (לקמן לב: ושם) אי קידושין תופסין ביבמ' לשון א"כ פשיטא דכשירה דמיד שקדשה פקעה לה זיקה כדאמרי' בשומרת יבם שקידש אחותה שקידושיה מפקיעין הייבום וי"ל דלא דמי דהתם אין שום תקנה לעשות שתתייבם שאין לבמית אחותה אבל היבמה שנתקדשה לשוק אפשר לתקן ע"י גירושין שתתייבם הלכך לא פקע זיקה ועוד אמר רבי יאמר דלא תהיה אשת המת לאיש זר משמע דאפילו ע"י הויה דהיינו קידושין לא תהיה לאיש זר דלהכי אפקיה בלשון הויה:

[2] ומחוסר אמונה. דאע"ג דמקבלין אמונה מישראל כדאמרינן בפ' אלו נדרים (לקמן לז.) ובפ' אלו הן הגזלות (בב"מ לג.) ובפ' אלו מציאות (בב"מ כז.) ובפ' אלו הן הנשרפין (סנהדרין לא.) ובפ' אלו הן הנאנקין (שם) ובפ' אלו הן הנסקלין (שם) ובפ' אלו הן הנחנקין (שם) ובפ' אלו הן הנהרגין (שם) ובפ' אלו הן הלוקין (מכות ד.) ובפ' אלו הן הנלקין (שם) ובפ' אלו הן הנדרין (נדרים ז.) ובפ' אלו הן הנדרים (נדרים ט.) ובפ' אלו הן הנזירין (נזיר ד